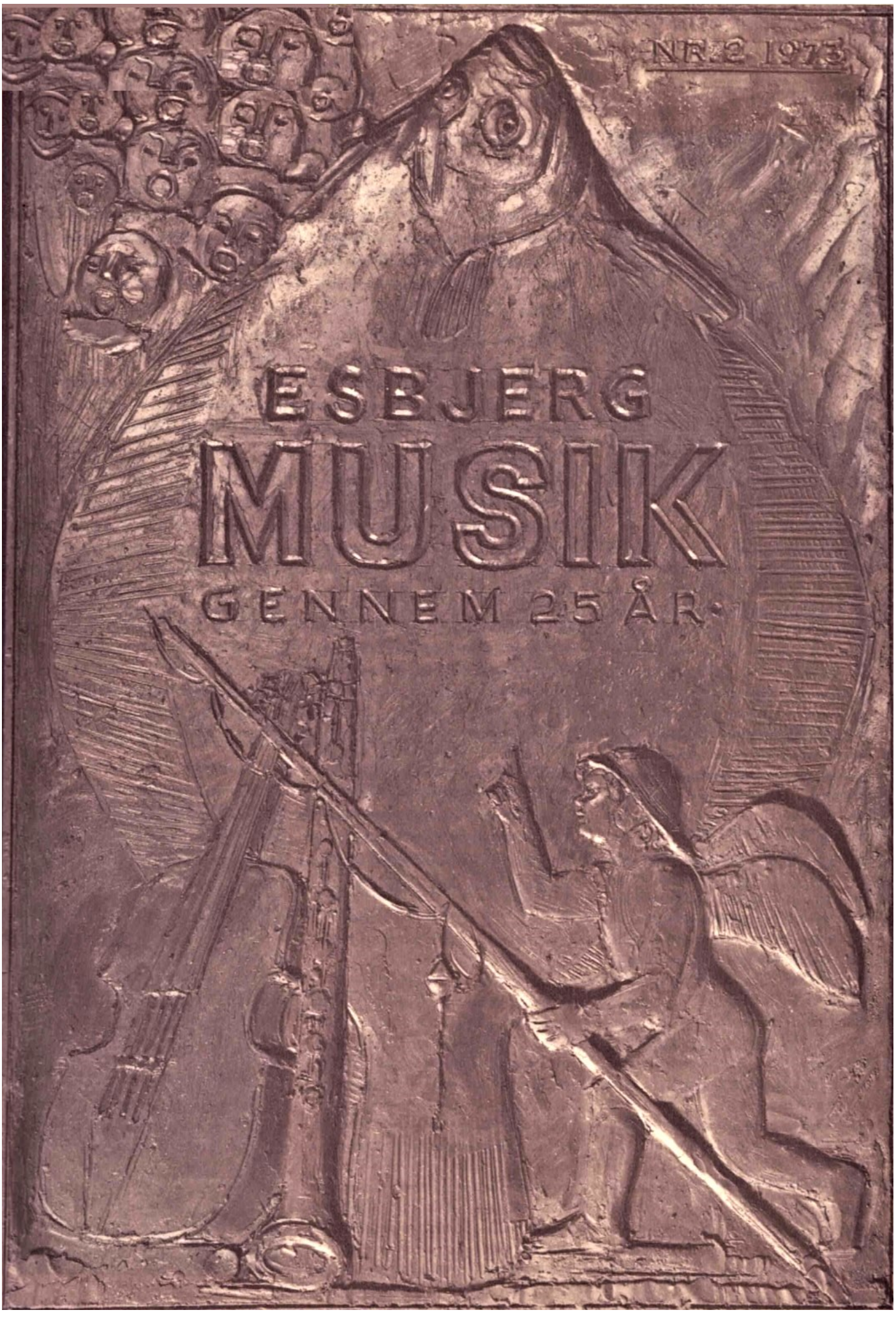
NR. 2 1973



# ESBJERG MUSIK GENNEM 25 ÅR

# „ESBJERG"

Udgives af Esbjerg byråd og
Esbjerg-egnens erhvervsråd
og redigeres af
stadsdirektør E. O. Borchorst og
erhvervsrådssekretær Ejgil Rasmussen.
Redaktionen er for dette jubilæums-
nummers vedkommende udvidet med:
musikkonsulent Viggo Birch,
kammermusiker Finn Hansen,
komponisten Peder Holm,
økonomichef K.-E. Petersen.
Hæftet fås gratis ved henvendelse til:
Esbjerg-egnens erhvervskontor,
6700 Esbjerg,
telefon 05 - 12 55 99.

Nummer 43

K. Rosendahls Bogtrykkeri Akts.
Esbjerg


INDHOLD

Forside:

Relief af billedhuggeren Ove Bang Jørgensen, Maribo.


Side

3 Sydvestjysk Koncertorkester – Vestjysk Orkester
Af fhv. rektor Thure Hastrup

7 Vestjysk Orkester – Vestjysk Symfoniorkester
Af formanden, musikkonsulent Viggo Birch

11 Symfoniorkestret
Af komponisten Peder Holm

13 Rundbordssamtale

15 Skolevæsenets frivillige Musikundervisning
Af musikkonsulent Viggo Birch

19 Esbjerg Musikhøjskole
Af forretningsføreren, organist Erik Riberholt

21 Vestjysk Musikkonservatorium
Af direktør, komponisten Peder Holm

23 Vestjysk Kammerensemble
Af kammermusiker Finn Hansen

26 Indlæg fra forretningsudvalget for Vestjysk Symfoniorkester.

27 Oversigt

28 Program for Vestjysk Musikuge


Den 31. marts 1948 vedtog Esbjerg byråd med 11 stemmer (socialdemokrater) mod 2 (kommunister) – 10 (den borgerlige gruppe) undlod at stemme – at yde et tilskud for 1948–49 til Vestjysk Orkester på 30.000 kr. Forud – under magistratens behandling af budgetforslaget – var forefaldet en episode, der viser, at verdenshistoriske begivenheder var afgørende for oprettelsen af Vestjysk Orkester: Til budgetforslaget havde den kommunistiske gruppe stillet forslag om, at ansøgningen om tilskud til symfoniorkestret blev afslået, og også B-gruppen var forbeholden over for ansøgningen. Imidlertid havde Stalin som bekendt kort forinden »overtaget« Czekoslovakiet, og borgmester Høyer-Nielsen spurgte under magistratsbehandlingen den 30. marts 1948 af orkestrets ansøgning redaktør Knud Rée, der var medlem af magistraten og ordfører for B-gruppen: »Vil du stemme sammen med kommunisterne?«, hvortil Rée prompte svarede: »Nej – ... vil jeg ej!«, hvorefter afstemningen i byrådet blev, som jeg nævnte ovenfor.

Denne uenighed i byrådet om orkestret har imidlertid ingenlunde været typisk for Esbjerg byråd i de 25 år, der er forløbet siden da. Så at sige alle bevillinger er gået enstemmigt – eller dog med en betydeligt mere overbevisende majoritet – igennem byrådet, der i det hele har udvist en overordentlig forståelse for musikkens betydning, både når musikken manifesterede sig i orkestret, i undervisning – folkeskole, musikhøjskole, musikkonservatorium – i kammermusik, i kirkekoncerter og på flere andre områder.

Mest markant markerede byrådet vel sin stilling, da det – i forening med Ribe amtsråd – vedtog over for kulturministeriet at støtte oprettelsen af Vestjysk Kammerensemble. Ministeriet fik derved mulighed for i 1967 at gennemføre en statsbevilling til denne oprettelse, som jo har været helt skelsættende både for orkestret, for musikkonservatoriet og for udviklingen af musiklivet her i landsdelen.

Om denne udvikling og om, hvad der rører og har rørt sig i musiklivet her i de forløbne år, beretter dette nummer af tidsskriftet »Esbjerg«. Der er imidlertid – som også antydet foran – flere andre betydende musikalske aktiviteter her – jeg nævner blot Treenighedskirkens Drengekor, Esbjerg Seminariums Kammerkor, Kirkekoncerterne, Kammermusikforeningen, Esbjerg Ungdomskor, Etats- og ungdomsorkestrene og meget mere – som ikke særskilt omtales her i tidsskriftet, der jo udkommer i anledning af Vestjysk Symfoniorkesters 25 års jubilæum, men på bagsiden bringer vi en oversigt over, hvad de mange musikinteresserede virker sammen om i »Vestjysk Musikuge«, som Vestjysk Symfoniorkester med støtte af både Esbjerg byråd og Ribe amtsråd arrangerer i dagene 1.–7. april 1973, og som tilsigter at vise, hvad Vestjylland formår, også musikalsk.

Borchorst

stadsdirektør

# Sydvestjysk Koncertorkester - Vestjysk Orkester

Af fhv. rektor Thure Hastrup

Dette er historien om orkestret, der gik, og orkestret der kom. Det, der kom, kom for at blive; det fik navn af *Vestjysk Orkester* og er i dag i fuld gang med at fejre sit 25 års jubilæum. – Det, der gik, var *Sydvestjysk Koncertorkester,* der ved sit virke havde jævnet vejen for sin efterfølger. Det bør ikke forsvinde aldeles i glemsel.

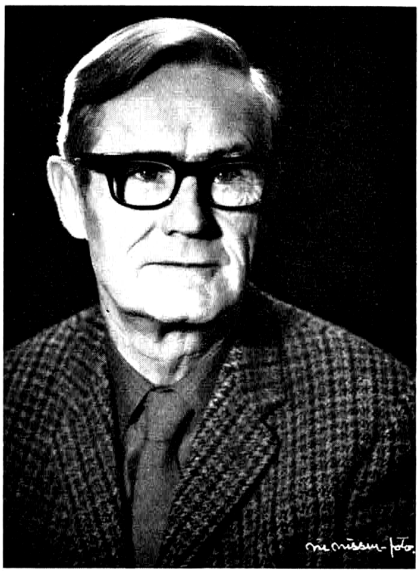
Det begyndte med opløsningen af det gamle. Med musikdirektør Carl Frederiksen fra Varde som musikalsk leder havde foreningen »Sydvestjysk Koncertorkester« igennem en årrække dels foranstaltet medlemskoncerter, dels givet en række offentligt tilgængelige harmonikoncerter, hvortil Esbjerg kommune fra år til år bevilgede tilskud, men under den tyske besættelse var denne virksomhed efterhånden så småningom gået i stå. Foreningens sidste formand, daværende politifuldmægtig Halsteen, blev kort efter befrielsen politimester i Herning, og da samtidig orkesterformanden, politifuldmægtig Schlanbusch, forflyttedes til Varde, havde foreningens ca. 500 resterende medlemmer efter det sidste bestyrelsesmøde den 9. november 1946 ikke stort andet at se hen til end de gode ønsker for orkestret og foreningens fremtid, hvormed mødet ifølge referaterne sluttede.



I maj 1948 kom der nyt initiativ i sagen. Musikinteressen var jo levende nok i Esbjerg. Det havde senest givet sig udslag i oprettelsen af *Vestjysk Musikkonservatorium,* der indtil videre fik til huse i Statsskolens lokaler, og tanken om under den ene eller anden form at genoplive og videreføre orkesterarbejdet meldte sig ganske naturligt i tilknytning hertil. Et samarbejde mellem den uddannende musikerskole og det udøvende orkester kunne på langt sigt kun virke gensidigt fremmende og inspirerende. Ganske vist søgte særlig i de første år størstedelen af musikkonservatoriets elever i første række mest af alt en musikorientering eller ønskede at gennemføre et videregående teoretisk musikstudium med pædagogisk virksomhed for øje, men det lå dog i konservatoriets hele planlægning, at den egentlige musikeruddannelse måtte være det endelige sigte med undervisningen, og hvor skulle vel de kommende dimittender bedre finde anvendelse for deres viden og musikalske kunnen end netop i et stort orkester, der havde hjemme i samme landsdel, hvorfra de var rekrutteret? Tilsvarende var det på forhånd klart, at et rigt og selvstændigt koncertliv i Esbjerg og landsdelen i det hele taget ikke blot var en ønskelig, men i det lange løb nødvendig forudsætning for, at en konservatorieuddannelse i Esbjerg kunne blive det, den skulle være. – Det er ikke nemt at løfte sig selv ene mand i vejret ved hårene; udsigten til virkelig at komme af stedet er betydeligt større, når man kan skiftes til at give hinanden et skub fremad i den rigtige retning. Det var »visionen«.

Men nu planerne og økonomien.

*Vestjysk Orkester,* der indtil videre blev ledet af en delvis selvbestaltet og i hvert fald foreløbig bestyrelse på 6 medlemmer, satte sig straks fra første færd det mål at skabe et egentligt symfoniorkester for landsdelen; man stilede mod til en begyndelse at besætte 24 stemmer. Det var naturligt at bygge videre på det levedygtige i den gamle koncertforening, der nu blev lovformlig opløst. 16 mand af den gamle musikerstab omkring Sydvestjysk Koncertorkester gik med over i det nye, og det blev vedtaget, at fremtidig rekruttering af nye orkestermedlemmer skulle ske ved særlige optagelsesprøver. Der blev i øvrigt,



Thure Hastrup.

så vidt det lod sig gøre, udarbejdet planer for en 3-årig forsøgsvirksomhed, hvorpå man gik til Esbjerg byråd med en ansøgning om økonomisk støtte.

Denne henvendelse, der blev forelagt byrådet i form af en indstilling fra stadsdirektør Borchorst, hvis helhjertede og dybt engagerede indsats for det musikalske liv i Esbjerg både dengang og lige siden da har været en af de væsentligste faktorer, der har bevirket, at det hele kunne lykkes, fik en god modtagelse. Den socialdemokratiske gruppe vedtog uden at møde egentlig modstand fra B-gruppen (der undlod at stemme) at stille en årlig bevilling på 30.000 kr. igennem tre år til rådighed for *Vestjysk Orkester.* Byrådet indvalgte samtidig 2 medlemmer i orkestrets bestyrelse. En uundværlig forudsætning for det kommende arbejde var skabt.

Orkesterarbejdet satte ind på to fronter. Af den gamle musikerstab blev der dannet et særligt harmoniorkester på 17 mand, som under Carl Frederiksens ledelse skulle gennemføre et årligt sommerprogram på 5–6 harmonikoncerter i Byparken. Den første harmonikoncert løb af stablen under festlige former med march gennem byen den 18. juni 1948, og sæsonen sluttede på »Sangens dag« den 5. september under megen dramatik. Sangertribunen brød sammen under 125 mand, lykkeligvis uden alvorlige følger af nogen art. Det lykkedes Harmoniorkestersektionen at fastslå sin popularitet allerede på denne første sommer, og der er næppe tvivl om,

## Vestjysk Orkesters faste stab i 1948:

*Overført fra Sydvestjysk Koncertorkester:*

| | |
|---|---|
| Violin: | Viggo Christensen, P. E. Poulsen, P. M. Pedersen, Kaj Lauritzen. |
| Bas: | P. C. Lauritzen, Chr. Nordhald. |
| Fløjte: | Th. Thøgersen. |
| Klarinet: | Laugesen Kristensen, Viggo Eskesen. |
| Horn: | Carl Hultgren. |
| Trompet: | Carl Jensen, Willy Jensen, Emil Nielsen. |
| Basun: | M. H. Jensen. |
| Slagtøj: | Tage Lauritzen, Leo Schmidt. |

*Nyoptagne:*

| | |
|---|---|
| Violin: | Else Rasmussen, Grethe Kronborg, Hans Jensen, Bodil Lauridsen, Sigvald Hansen, Gunnar Tagmose. |
| Bratsch: | Viggo Rasmussen, Anker Jørgensen. |
| Cello: | Wilhelm Frahm, E. O. Borchorst. |
| Bas: | N. Chr. Bro Bystrup. |

at dets indsats har bidraget sit til at befæste musikinteressen i vide kredse af borgerskabet.

Ved optagelsesprøverne til det nye symfoniorkester var staben den 16. september blevet udvidet med i alt 11 strygere; 6 violiner, 2 bratscher, 2 celli og 1 bas; mange af disse var enten uddannet på eller havde på anden måde tilknytning til *Vestjysk Musikkonservatorium*. Det store spørgsmål var nu, hvem der skulle være orkestrets dirigent. Det daglige repetitionsarbejde havde musikdirektør Frederiksen lovet at påtage sig, men de endelige prøver og selve koncertfremførelsen krævede en dirigentuddannet leder. Han måtte hentes udefra, så hvorfor ikke straks henvende sig til toppen? Den fungerende formand for orkesterbestyrelsen, rektor Thure Hastrup, tog til København og førte forhandlinger med dels kapelmester Erik Tuxen ved Radiosymfoniorkestret, dels med dirigent ved Det kongelige Teater, John Frandsen. Begge stillede sig med stor beredvillighed til rådighed for et samarbejde om de to for den første sæson planlagte symfonikoncerter, og de nærmere aftaler for den første koncert, der skulle finde sted den 19. november, blev truffet under en forhandling mellem repetitøren Carl Frederiksen og kapelmester Erik Tuxen. Den sidste uges tid umiddelbart før koncerten blev der arbejdet hårdt under Tuxens instruktion. Programmet for denne første koncert, som blev netop den solide succes, alle interesserede kræfter havde håbet på, fortjener at trykkes op; det omfattede tre værker:

1. Gluck, Ouverturen til Ifigenia i Aulis.
2. Mozart, klarinetkoncert i a-dur med Poul Allin Erichsen fra Statsradiofonien som solist.
3. Beethoven, Symfoni nr. 1 i c-dur.

Sæsonens 2. symfonikoncert, der gennemførtes på ganske de samme arbejdsbetingelser under John Frandsens taktstok, omfattede ligeledes tre værker:

1. Händel, Concerto grosso i g-dur.
2. Beethoven, Violinkoncert med Wandy Tworek som solist.
3. Mozart, Symfoni i g-moll.

Som den første blev den afholdt i Esbjerg Statsskoles aula, der rummede ca. 600 tilhørerpladser; ved anden koncert var tilstrømningen så stor, at flere medborgere blev harme over ikke at kunne komme med.

Der var således allerede den første vinter lagt en musikalsk linie, som det fremtidig ville være opgaven at videreføre, og arbejdet havde mødt en interesse fra befolkningens side, som fuldt ud godtgjorde det rigtige i, at byrådet havde vovet et – efter datidens målestok – så rundeligt tilskud til noget, der – det bør man ikke glemme! – kun var en plan, da pengene blev bevilget. Sæsonens heldige forløb førte i øvrigt til, at man kunne gennemføre en tredie koncert ud på foråret (7. april), hvorved flere af lærerkræfterne på *Vestjysk Musikkonservatorium* medvirkede, violinisten Eivin Andersen som dirigent, koncertsangerinden Karen Kierkegaard og cembalisten Asta Andersen som solister; programmet omfattede værker af Locatelli, Haydn, Schubert, Saint-Saëns og Mendelssohn.

*Vestjysk Orkesters* anden sæson (1949–50) drog også nytte af udefra kommende dirigenters inspiration; de tre koncerter blev anført af Johan Hye Knudsen, Arne





1953. Den første Malko koncert.

Hammelboe og Lavard Friisholm, og til tredie sæsons første koncert vendte Erik Tuxen tilbage. I mellemtiden var det lykkedes at skaffe orkestret en fast repetitør, der gennem det regelmæssige prøvearbejde kunne lægge grunden til en standard, han selv senere kunne videreføre som dirigent. Fra og med april 1949 overtog komponisten Peder Holm ledelsen af orkesterarbejdet; sin debut som orkestrets dirigent fik han ved den anden symfonikoncert i sæsonen 1950-51 på et program, der bestod af Bizet: Brudstykker af Carmen med Karen Kierkegaard som solist, og Dvorak: Symfoni nr. 5. Fra da af var *Vestjysk Orkester* i faste hænder. – Musikdirektør Carl Frederiksen, hvis energiske arbejde den første sæson overhovedet havde muliggjort denne glædelige udvikling, fortsatte med at lede Harmonikoncerterne i Byparken.

På den stiftende generalforsamling i organisationen *Vestjysk Orkester's* venner, der bestod af gruppen af abonnerende tilhørere, blev den 9. marts 1949 alle formaliteter med vedtægter, bestyrelsesvalg etc. bragt i behørig orden. På den næste generalforsamling i maj 1950 indtrådte skoledirektør N. P. Andersen på formandspladsen, hvorfra rektor Hastrup efter eget ønske trådte tilbage.

Det er en tilfredsstillelse at konstatere, at *Vestjysk Orkester* har kunnet leve og udvikle sig til det, det er i dag, på det grundlag som blev lagt dengang. Dette skyldes et sammenspil af mange kræfter. Esbjerg byråds indsats er nævnt, stadsdirektør Borchorsts utrættelige arbejde for sagen kan ikke nævnes for ofte – men ellers har Peder Holm sin store del af æren for de forløbne års udvikling. En fast dirigent – hvis han er god – er en forudsætning for en stabil vækst som den, man har kunnet iagttage indtil dato. Inspirationen udefra har man ikke forsømt af den grund. Det hører til orkestrets bedste minder fra de første år, at Nicolai Malko tre gange har ledet dets koncerter, første gang i 1953-54 (Rossini, Haydn, Tjajkovskij), anden gang i 1955-56 (Beethoven, R. Schumann, Tjajkovskij, Verdi), og tredje gang i 1956-57 (Beethoven, Arensky, Smetana, Rossini). Samarbejdet mellem musikkonservatoriet og orkester, som man havde satset på fra begyndelsen, er blevet en levende realitet. De to institutioner er hver for sig herre i deres eget hus, men det er ikke kommet nogen af dem til skade, at der består en slags personalunion mellem dem. Det kan Peder Holm indkassere takken for.



# Vestjysk Orkester - Vestjysk Symfoniorkester

Af formanden, musikkonsulent Viggo Birch

## Vestjysk Orkester:

Vestjysk Symfoniorkester blev ikke et egentlig landsdelsorkester med den baggrund, som efter loven er tillagt disse, og indtil videre har man aldrig ønsket en sådan status. Derimod mener vi med rette i 1973 at have lov at betragte det som et orkester for det vestjyske område, for Ribe amt og for Esbjerg by.

Dette i sig selv er en temmelig stor opgave at løse blot på nogenlunde forsvarlig vis og under de givne forudsætninger; men spaltningen i en ren professionel gruppe, Kammerensemblet, og Symfoniorkestret med professionelle musikere, konservatorieelever og enkelte amatører giver en ganske god fleksibilitet, der gør det muligt at afvikle et ret stort antal koncerter med en passende variation af koncertprogrammerne.

Pionerårene i 50-erne var også lærerårene, der gav den erfaring, som trin for trin ledte op til jubilæumsårets resultat. Fra første færd kunne vi med glæde konstatere viljen til et positivt samarbejde mellem medlemmer af Dansk Musikerforbund og amatørmusikere, hvilket i øvrigt ikke var så enkel en sag i 1948 som nutildags. Uden dette samarbejde ville det have været en ret problematisk sag at forsøge med orkestervirksomhed under de givne økonomiske betingelser, men de to formænd L. Schmidt og senere Knud Nielsen var altid rede til at tale orkestrets sag, hvis det nu og da kom til en lille dyst om dettes forhold.

Fra den første koncert kunne det konstateres, at man altid kunne regne med mange koncertgængere, og selv om der fra tid til anden lød røster om kommunal støtte til luksusformål, har man netop fra byrådets side fået den største opmuntring til at fortsætte.

Ret snart stod det klart, at vi ikke økonomisk magtede at fortsætte harmonikoncerterne i Byparken, og i 1951 fik vi byrådets sanktion til udelukkende at koncentrere os om symfonikoncerter, dvs. at der var penge til 2–3 årlige koncerter i Statsskolens aula, og musikdirektør C. Frederiksen, Varde, som vi er megen tak skyldig, havde omsider fået sin ønskede afløser ved repetitionsarbejdet, Peder Holm.

Sagligt, dygtigt og med musikernes respekt for hans faglige kunnen gik den unge 22-årige Peder Holm nu som orkestrets daglige leder i gang med at opbygge en fast stab af musikere. Ofte var det fagmusikere, ofte var det amatører, der måske var bosat 70–100 km fra Esbjerg, der mødte op til prøverne og koncerterne. Trofaste var de, og når man ved koncerterne supplerede lidt med assistenter fra de professionelle orkestre – især obo, fagot og horn – havde vi virkeligt et orkester, der turde give sig i kast med ganske krævende opgaver. Med »ægte« vestjysk stædighed, med dygtighed og aldrig svigtende optimisme trods primitive vilkår blev det Peder Holm, der gennem årene gav Vestjysk Orkester sit ansigt og sin orkestertradition.

Bestyrelsen har altid fulgt den linie, at hver sæson helst – foruden dygtige solister – skulle byde på en koncert med gæstedirigent, hvis pengene tillod det. I flæng kan nævnes Tuxen, Hye Knudsen, Th. Jensen, Hammelboe, Garaguli, Pierino Gamba (2 gange) o. m. a., men uden at forklejne andre blev de særlige højdepunkter i orkestrets historie de tre gange, Nicolai Malko stod på podiet i Esbjerg. For publikum blev det koncertaftener, hvor man følte, at Vestjysk Orkester næsten spillede bedre, end det kunne, men for musikerne, der oplevede ham ved prøverne forud, var han en fascinerende personlighed af sjældent format med en evne til at fremtrylle det ypperligste i hver enkelt musiker. Selv

### Vestjysk Symfoniorkesters bestyrelse i jubilæumsåret:

*Valgt af Esbjerg byråd:*

Rasmus Bebe
Poul Erik Bech

*Valgt af Ribe amtsråd*

Leo Kjærgård
Torben Permin

*Valgt af Vestjysk Musikkonservatorium:*

Jørgen Anderskouv
E. O. Borchorst, næstformand

*Valgt af de foran nævnte:*

Viggo Birch, formand
F. Bøss
Carl B. Christiansen
O. Krogh–Jensen, sekretær
Aage Rasmussen



1953. Forretningsudvalget tager afsked med Nicolaj Malko på Englandskajen.



Bachs h-mol messe indstuderes.

om han til daglig arbejdede med »verdensorkestre«, var hans arbejde med vort beskedne provinsorkester lige så kunstnerisk en alvorlig opgave, som havde det været en koncert med London Philharmonikerne.



*E. Bostrup, Jyllandsposten 1953:*

»Under den inspirerende ledelse spillede hver mand over sin evne og blev en del af en stor helhed. Det blev en aften, der fra alle sider blev betegnet som skelsættende i Esbjergs musikkulturelle udvikling«.

*N.T., Vestkysten 1953:*

»Hele det store forarbejde af musikere og deres dirigent, komponisten Peder Holm, førte til, at det kunne lykkes professor Malko at løfte det hele op i et plan, så vi musikhungrende fik en stor oplevelse. Vi hørte ikke blot nogle noder blive spillet på nogle instrumenter, men vi oplevede orkestrets farveklang på forunderlig vis, så vi næsten løftedes i sæderne«.

De to følgende koncerter med Nicolai Malko i 1955 og 56 var af samme format.

Med vedtagelsen af loven om orkestre uden for hovedstadsområdet og oprettelsen af ministeriet for kulturelle anliggender i begyndelsen af 60-erne anede man nye muligheder.

Foreningen Vestjysk Orkesters bestyrelse havde i nogen tid og efter idé af Peder Holm med mellemrum drøftet muligheden for at fastansætte et antal musikere af høj musikalsk standard på hver af solopladserne i orkestret og måske derved samtidig få mulighed for at danne et særligt ensemble, der kunne koncertere uafhængigt af det efterhånden ret store symfoniorkester. Ydermere ønskede man med en sådan ordning at afhjælpe en meget generende mangel på især træblæsere i Vestjylland, men skulle ideen realiseres, var en ganske væsentlig forhøjelse af offentlige subsidier nødvendig.

Vestjysk Musikkonservatorium var interesseret i lærere boende i området, og i



1968. De nyansatte kammermusikere.

fællesskab fremlagde man for byråd, amtsråd og ministerium et forslag, som i sin endelige udformning omfattede ønsket om at ansætte 5 strygere, 4 træblæsere samt en hornist. Disse musikeres arbejdsområde skulle tredeles således:

1. Symfonikoncerter (solopladser).
2. Selvstændige kammerkoncerter (max. 40 årligt).
3. Undervisning ved Vestjysk Musikkonservatorium.

Dette noget usædvanlige forslag, som man intet fortilfælde kendte til i dansk musikorganisation, vakte betydelig interesse, både hos myndigheder og ikke mindst blandt musikere, som fandt en sådan arbejdsform varieret og ideel og måtte være en ønskestilling for enhver musiker, der havde mod og lyst til at udnytte hele spektret af sin uddannelse og sine evner.

Det er indlysende, at forslagets gennemførelse medførte mange forhandlinger, men hos alle myndigheder blev det modtaget velvilligt og positivt og i særlig grad af de lokale myndigheder, som også var meget behjælpelige i forhandlinger med ministeriet.

I begyndelsen af 1967 var forhandlingerne tilendebragt, og der forelå tilsagn om de nødvendige bevillinger fra kommune, amt og kulturministerium i henhold til § 4 i landsdelsorkesterloven, der i praksis tilsiger et statstilskud til driften svarende til størrelsen af det lokale, offentlige tilskud.

## Vestjysk Symfoniorkester:

Indtil 1967 var bestyrelser for orkestret valgt af foreningens medlemmer ved en årlig generalforsamling. Nu måtte også styrelsesformen ændres, således at det blev en selvejende institution, hvor de faste bestyrelsesmedlemmer var:

2 medlemmer valgt af byråd.
2 - - - amtsråd.
2 - - - Vestjysk Musikkonservatorium.

Disse udpegede yderligere 5 medlemmer med interesse for og indsigt i musikkulturelle opgaver med en valgperiode følgende byrådsvalgene; samtidig ændredes orkestrets navn til Vestjysk Symfoniorkester.

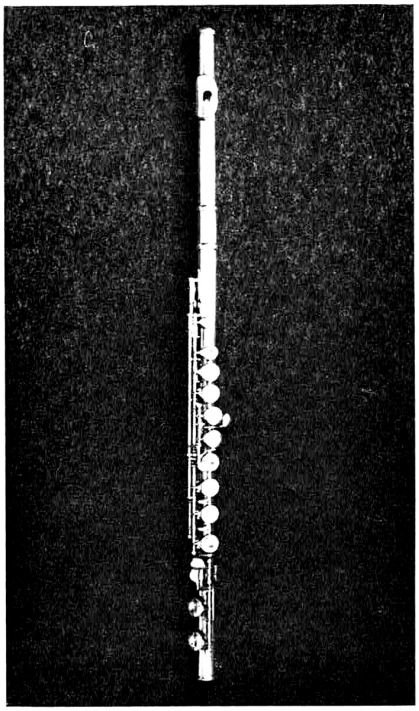
Ministeriet nedsatte en bedømmelseskomité, og efter behørig annoncering i nordiske fagblade kunne denne i første omgang indstille hele den nuværende blæsergruppe som værende højt kvalificerede. For strygernes vedkommende måtte foretages nyt opslag af stillingerne. Derfor kunne blæsergruppen ansættes fra 1. okto-

ber 1967, mens man måtte vente med ansættelse af kontrabassist til 1. april 1968 og de øvrige strygere fra 1. august 1968.

Sæsonen 1968-69 blev ubetinget skelsættende i orkestrets historie. Det stod klart fra første koncert, at med disse 10 nye musikere, som i øvrigt forud for koncerterne har repeteret med deres respektive grupper, havde Vestjysk Symfoniorkester fået den musikalske standard, man havde set hen til og forventet med ordningen.

Kammerensemblet blev straks meget populært og efterspurgt og kunne langtfra efterkomme alle ønsker fra nær og fjern om koncerter, da der jo også var dagligt arbejde at få fra hånden, men primært koncentrerede man sig om koncerter i Ribe amt, selv om der fra tid til anden også skulle være plads til en lille afstikker til andre af landets større byer, til udlandet og tid til radiotransmissioner.

Symfoniorkestrets virksomhed er nu udvidet til at omfatte 10–12 koncerter pr. sæson med normalt 5 koncertprogrammer. Grindsted, Ribe, Askov, Tarm og Varde er blandt byerne i amtet, der oftest ønsker besøg, og ved samarbejde med især kon-



servatoriets og seminariets kor kan repertoiret udvides med i hver sæson at fremføre en kor-orkesteropgave, i 1972 således den store h-moll messe af Bach i Sct. Catharinæ kirke i Ribe.

Med 6 års erfaring i den arbejdsform, vi fandt frem til, og med en vurdering af denne ved 25-årets status kan nok kun siges, at vi håber, og mener i øvrigt selv at have fundet en ret effektiv og tilfredsstillende løsning af Esbjergegnens musikbehov; men derom må givetvis andre dømme. Én ting er ubestridelig. Det nære samarbejde mellem konservatorium og orkester har i årenes løb gensidigt været både en inspiration og fælles hjælp i udvikling af begge institutioner.

Jubilæumsønsket må derfor være, at dette samarbejde kan vedvare fremover i enig bestræbelse på at nå det fulde udbytte af de midler og under de forudsætninger, der er os givet.

## Medlemmer af Vestjysk Symfoniorkester i sæsonen 1972–73:

| | |
|---|---|
| Violin: | Jørgen Fischer Larsen, Ejnar Ilum Petersen, Sigvald Hansen, Birte Henriksen, Olav Slente Henriksen, Knud Clemmensen, Viggo Nørbo, Henning Kjær, Richard Høj Jacobsen, Ole Helle Larsen, Jesper Bjerregaard Hansen, Erling Steffensen, Harry Folner, Erik Hansen, Ebbe Mørch. |
| Bratsch: | Wim ten Have, Kaj Tagmose Henriksen, Anker Jørgensen, Marianne ten Have, Frode Thomsen. |
| Cello: | Bertel Søeborg Ohlsen, Knud Nielsen, E. O. Borchorst, H. C. Larsen, Ole Sørensen. |
| Bas: | Finn Hansen, Per Kruse Hansen, Troels Nielsen. |
| Fløjte: | Henrik Brandt, Urban Törnqvist, Poul la Cour Pedersen. |
| Obo: | Frederik Gislinge, Elisabeth Broch, Maja Larsen. |
| Klarinet: | Albert Perlstein-Grøn, Ole Wierød, Torbjørn Rehde. |
| Fagot: | Henning Folmer Jensen, Ole Krogh-Jensen, Axel Momme Pedersen. |
| Horn: | Jesper Allin, Boje Marstal, Kenn Kristensen. |
| Trompet: | Henning Nielsen, Tommy Hagenau Pedersen. |
| Basun: | Harry Lender, Søren Hansen. |
| Slagtøj: | Jes Jensen, Per Rosenborg Eriksen. |
| Harpe: | Sonja Gislinge, Lillian Törnqvist, Inger Riddersholm Nielsen, Bente Pedersen. |

Vestjysk Symfoniorkester har således for øjeblikket 54 medlemmer, det dobbelte af den stab på 27, der udgjorde symfoniorkestret i 1948. De fordeler sig således:

| | |
|---|---|
| Vestjysk Kammerensemble | 10 |
| Musikpædagoger, erhvervsmusikere m. fl. | 24 |
| Amatører | 7 |
| Studerende fra Vestjysk Musikkonservatorium | 13 |

# Symfoniorkesteret - for dyrt? ikke godt nok? ikke vedkommende nok?

## Af komponisten Peder Holm

Af de offentlige midler, der bevilges for at holde et koncertliv i gang, går langt de fleste til opretholdelse af professionelle symfoniorkestre. Al anden koncertmusik – det være sig inden for kunst-, underholdnings- eller folkemusikkens rammer – forholder de bevilgende myndigheder sig tøvende, henholdende eller afvisende til.

Et landsdelsorkesters regnskab ligger omkring 4,5 mill. kr. om året. Det er dog en slags penge – og så er dette tal endda ikke tilstrækkeligt til at skabe ideelle forhold. Orkestrene er for små til at løse de store opgaver inden for romantisk og nyere musik på kunstnerisk forsvarlig måde, og problemet at skaffe prøve- og koncertlokaler er langt fra løst tilfredsstillende alle steder.

De tider er forbi, hvor et utilstrækkeligt besat orkester, musicerende i uegnede lokaler, hvor akustikken er dårlig, og publikum ikke kan se de optrædende, kan påregne et fuldt hus af musikhungrende tilhørere. Radio, pladespiller og båndoptager fortæller os, hvor kunstnerisk og teknisk fuldendt musik kan lyde. TV bygger endnu ikke apparater, der sikrer tilfredsstillende klanglig gengivelse af musikken, og billeder af større helheder som f. eks. et symfoniorkester er på grund af skærmens lidenhed ikke noget at råbe hurra for. Til gengæld har TV vænnet os til at kunne sidde midt i orkestret og se den enkelte musiker og hans instrument.

De nævnte ting er årsager nok til, at spørgsmålet om symfoniorkestrets eksistensberettigelse kan rejses – ud fra begrundelser som at det er for dyrt, at det ikke er godt nok, at der ikke er interesse nok for dets koncerter.

Spørgsmålet rejses ikke alene fra traditionel umusisk side fra de mennesker, der kun kan se kunstens værdi, hvis den kan bruges til at forøge produktionen – men også fra modsat hold, fra kunstner- og intellektuelle kredse, der ser symfoniorkestret som en del af det etablerede samfund og betvivler dets levekraft fremover. De yngre komponister skriver ikke så meget for symfoniorkestret, og flere af dem tilhører vel nok den nævnte lejr, men det er ikke hele forklaringen. Skylden ligger også hos orkestrene selv, der ikke gør meget for den nye musik, (Jyllands-Postens behandling af temaet, Koncertsituationen (19. maj 1972) viser, at landsdelsorkestrenes fremførelser af musik skrevet efter 1945 optager omkring 7 pct. af den samlede spilletid). Bestillinger og konkurrencer, der kunne befordre et samarbejde, er det mere end småt med.

*Vestjysk Symfoniorkester* består af:

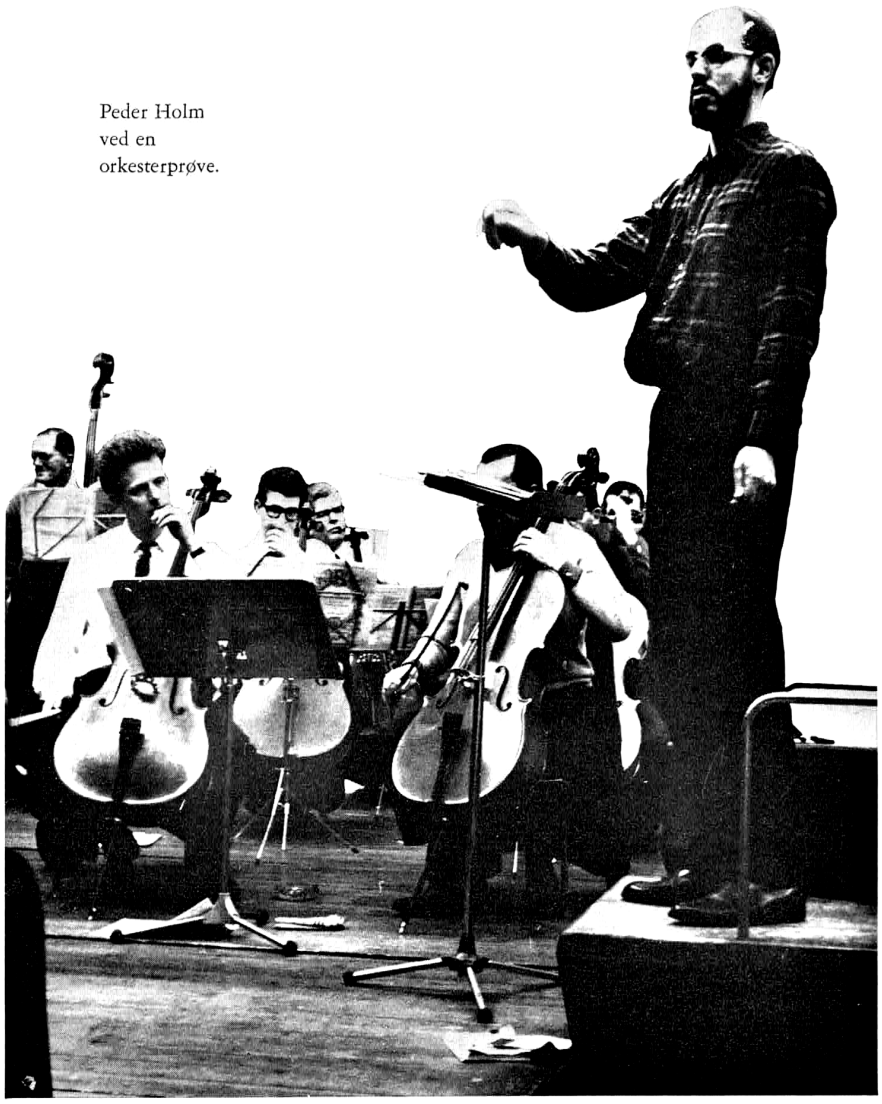
a. 10 fastansatte solospillere (Vestjysk Kammerensemble).
b. Musikpædagoger, erhvervsmusikere og andre medlemmer af musikerforbundet, amatører.
c. Studerende ved Vestjysk Musikkonservatorium.

Både gruppe b og c omfatter såvel lønnede som ulønnede medlemmer.

Esbjerg er den eneste by, der har et konservatorium, men intet landsdelsorkester. I andre byer eller områder, der vil opbygge deres musikliv efter en lignende model, kan gruppe c bestå af elever fra den stedlige musikskole.

For det er et led i modellen, at gruppe a samtidig er undervisere for gruppe c. Denne undervisning finder sted ikke alene på undervisningsinstitutionen, men i realiteten også ved orkesterprøverne, hvor eleverne sidder sammen med læreren. Ved gruppeprøverne virker gruppe a som undervisere for både gruppe b og gruppe c.

I Esbjerg er der foruden konservatorium også musikhøjskole og omfattende frivillig musikundervisning ved skolerne. Det er begrænset, hvad Vestjysk Kammerensemble kan overkomme i undervisningsmæssig henseende ud over konservatoriet, men i adskillige tilfælde er det ensemblemedlemmernes elever på konservatoriet, der underviser ved skolemusikken og på musikhøjskolen.



Peder Holm ved en orkesterprøve.



1973. Orkesterprøve.

Vestjysk Symfoniorkester som idé og som realitet kan nok angive en løsning på nogle af de problemer, der her er opkastet – skal de alle løses, kræver det, at også andre led af musiklivet får lejlighed til at udvikle sig.

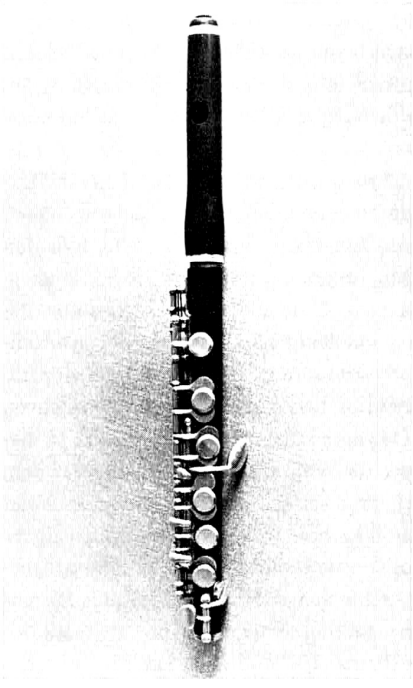
*Økonomi:*

Vestjysk Symfoniorkesters regnskab for sæsonen 1971-72 er på ca. 1,1 mill. kr., en fjerdedel af et landsdelsorkesters regnskab.

*Orkestrets størrelse:*

Ved udvidet samarbejde med studerende og amatører er Vestjysk Symfoniorkester undertiden nået op på en anselig størrelse. Således bestod orkestret ved fremførelsen af Mahlers »Das Lied von der Erde« af 73 mand, deraf var kun 11 udefra kommende assistenter. 4 var studerende fra Det fynske Musikkonservatorium, og resten var orkestrets egne medlemmer.

At skaffe gode og inspirerende koncertlokaler og skabe et frugtbart samarbejde mellem nutidens komponister og orkestrene er problemer, hvis løsning ikke ligger lige om hjørnet. Først må der skabes et alment og frodigt kulturmiljø, hvor kunsten indgår som et naturligt og nødvendigt led i hverdagen, og hvor instrumentalmusikken allerede i skolen dyrkes i så bred en udstrækning, at ungdomssymfoniorkestrene – spillende både gammel og ny musik, spændende fra det teknisk enkle til det mere komplicerede – skyder frem overalt, skabende rige rekrutteringsmuligheder for by- og regionsorkestrene, hvor professionelle og amatører mødes for at genskabe fortidens og nutidens musik.



# Rundbordssamtale

For nærmere at få belyst fordele og ulemper ved Vestjysk Symfoniorkesters specielle struktur mødtes fem til orkestret knyttede mennesker til en samtale. De fem var: en amatør (am), en professionel musiker (prof), en konservatoriestuderende (stud), et medlem af kammerensemblet (ensemb) og dirigenten (dir). Samtalen optoges på bånd og gengives her i forkortet form.

*am:*
Vi kan vel begynde med at fastslå, at det er det eneste sted i landet, et sådant fast samarbejde mellem professionelle, amatører og konservatoriestuderende finder sted.

*prof:*
Samarbejdet mellem professionelle og amatører har altid været gnidningsløst.

*am:*
Og man ser stadig velvilligt på samarbejdet fra forbundets side? I starten var det mere på idealistisk basis.

*prof:*
Ja, den betaling vi dengang fik for prøver og koncerter var nærmest symbolsk. Men i mange år har vi fået tarifmæssig betaling.

*am:*
Optager amatørerne pladser for de professionelle?

*prof:*
I begyndelsen kunne mange pladser ikke besættes med professionelle musikere. Amatørerne var mere fremtrædende, da konservatoriet jo var ganske nyt. Men udviklingen har været positiv for musikerforbundet. Der er i dag mange flere professionelle medlemmer af Vestjysk Symfoniorkester, end der var i starten.

*dir:*
De konservatoriestuderende har den ordning, at når de har siddet nogle år i symfoniorkestret, kan de blive professionelle medlemmer af det. For øjeblikket er de fleste konservatoriestuderende professionelle.

*ensemb:*
Orkestrets struktur muliggør, at vi kan anvende en række ikke fastansatte professionelle musikere. Kun undtagelsesvis søger vi assistance fra landsdelsorkestrene.

*stud:*
Og vi kan have en orkesterskole for de konservatoriestuderende. Konservatoriet er for lille til at have et øveorkester.

*ensemb:*
En orkesterskole på et stort konservatorium arbejder permanent og må forsøge at tilgodese alle studerende, hvilket i praksis er meget vanskeligt. Er en permanent orkesterskole at foretrække?

*stud:*
Det tror jeg ikke.

*ensemb:*
Orkesterarbejdet her er mere realistisk?

*stud:*
Ja, vi er reelt medlemmer af orkestret. Alt prøvearbejde afsluttes med koncert, det er en pædagogisk god ting. Vi sidder ved siden af vores hovedfagslærer, som kan fortælle os, hvad der lykkes, og hvad der ikke lykkes. Jeg kunne dog ønske, at de studerende i højere grad kunne komme til at spille primostemmer og direkte prøve at løse solistopgaver med akkompagnement af orkestret.

*dir:*
I det tilfælde at en hovedfagslærer anbefaler det, vil vi forsøge at lave et særarrangement med studerende som solister. Det er da også sket tidligere.

*ensemb:*
Mine elever har flere gange sagt, at de lærer mere på en orkesterprøve end i undervisningstimerne. Man har tid til at finde deres små svagheder, som de ellers kan dække over, når de har indstuderet en soloopgave til deres timer.

*stud:*
De studerende er meget interesserede i orkesterarbejdet. Mange af dem må jo betragte et symfoniorkester som en mulig kommende arbejdsplads.



Fagotgruppen.

*am:*
Vil fremtiden medføre nedlæggelse af symfoniorkestre?

*ensemb:*
Herhjemme har man endnu ikke nedlagt professionelle symfoniorkestre. Men i Tyskland er der inden for den sidste halve snes år nedlagt omkring 25.

*stud:*
Det ville være naturligt, om der oprettedes flere ensembler, eventuelt sådan, at et symfoniorkester opdeltes i grupper og placeredes rundt omkring i områdets byer.

*ensemb:*
Ensembler må skræddersys til hver enkelt by og må opstå af et i forvejen eksisterende behov. Vestjysk Kammerensemble var utænkeligt uden det behov for orkesterarbejde og undervisning, der var her på stedet.

*ensemb:*
Hvad har du fået ud af at spille i Vestjysk Symfoniorkester,

*am:*
Jeg har fået opøvet mere selvkritik. I et rent amatørorkester kan mislydene komme alle vegne fra; her må man i højere grad regne med, at det er én selv, der frembringer dem.

*ensemb:*
Er noget af atmosfæren fra amatørorkestrene bevaret?

*am:*
Jeg føler mig lige så hyggeligt tilpas her som i et amatørorkester. Når der alligevel efterhånden er færre amatører, der spiller i orkestret, er det nok, fordi de stigende kvalitetskrav holder nogen tilbage.

*dir:*
Amatørstandarden er da stigende, der kunne godt komme flere med. Det er en pædagogisk opgave af betydning for hele musiklivet at anspore amatørerne til større dygtighed, således at et samarbejde mellem professionelle og amatører i højere grad bliver en selvfølge.

*stud:*
For samarbejdet og for det endelige resultat betyder gruppeprøverne enormt meget.

*ensemb:*
Arbejdet i små grupper benyttes i udlandet, men er næsten ukendt i Danmark. Det er vigtigt, at den, der leder en lille gruppe, kan instrumentet selv, idet meget af tiden går med teknisk tilrettelæggelse, hvorved prøven bliver en form for undervisning. I øvrigt betyder gruppeprøverne virkelig effektivt arbejde. En af de største lidelser ved arbejdet i et professionelt orkester er følelsen af at spilde sin tid. Man kommer let ind i en fast rutine med daglige prøver og samme antal prøvetimer til hver koncert, uanset om kapelmester og program kun har brug for den halve prøvetid eller i andre tilfælde den dobbelte tid havde været nødvendig.

*stud:*
Vi berørte tidligere spørgsmålet, om det var en fordel med en permanent orkesterskole. Jeg mener, at det er mindst lige så godt at kunne koncentrere sig om et orkesterprogram inden for et kortere tidsrum. Også konservatoriefag som hørelære, teori og musikhistorie ville have godt af en tilsvarende koncentration, stoffet kunne læres på måneder i stedet for på år.

*ensemb:*
For kammerensemblets arbejde er det kolossalt vigtigt, at der er 2–3 uger mellem hver periode med orkesterarbejde. Det giver ro til kammermusikindstuderingen og gør, at orkesterspillet ikke henfalder til blot og bar rutine.

*stud:*
Jeg vil også godt nævne det værdifulde i, at orkestret hvert år har en gæstedirigent. Det er af stor betydning, at de konservatoriestuderende allerede i deres orkesterskole får lejlighed til at arbejde under andre dirigenter. Der skal en vis rutine til at spille under fremmede dirigenter, og det giver et realistisk billede af det fremtidige arbejde i et professionelt symfoniorkester.

*am:*
Vi er enige om at føle arbejdsfaconen i orkestret god og værd at efterfølge?

*ensemb:*
Ja, men betingelsen for også andre steder at kunne etablere noget sådant er, at forudsætningerne – et orkesterarbejde, undervisningsmiljø m. v., i forvejen er til stede. Det er endelig en betingelse, at man kan finde folk, der kan og vil gå ind i ensemblearbejdet.



Kontrabasserne.

# Skolevæsenets frivillige Musikundervisning

Af musikkonsulent Viggo Birch

Denne gren inden for skolevæsenet, som står for skoleelevers undervisning i musik ud over den normale timeplan kan i år ligesom symfoniorkesteret runde en form for et 25-år, idet den første »koncert« fandt sted for forældre på Stormgades skole i efteråret 1948.

På initiativ af den da nyligt tiltrådte skoledirektør N. P. Andersen fik nuværende seminarielektor N. Chr. Bystrup og jeg til opgave at danne et strygeorkester og et kor. Det var for os en betænkelig opgave at gå i gang med; men til vor store overraskelse viste det sig, at interessen blandt eleverne for at beskæftige sig med seriøs musik var over forventning, og en første spæd begyndelse til frivillig musikundervisning skete en oktoberaften i 1948.

»Stormgade skoles strygeorkester og pigekor« var navnet de første 5 år; men da elever fra andre af byens skoler kom til, ændredes dette navn til »Skolevæsenets pigekor og orkester«.

N. P. Andersens idé viste sig at være holdbar, og i de følgende år påbegyndtes på andre af byens skoler musikarbejde under lignende former.

I 1954 blev musiker B. O. Dalby opfordret til at danne et messingblæserorkester, »Vesterhavsdrengene«. Et musikmæssigt godt og stort arbejde ligger bag dette orkester, der allerede for mange år siden slog sit navn fast og er kendt et ganske godt stykke ud over bygrænsen.

I løbet af 50-erne og under den daværende lov om fritidsbeskæftigelse begyndte byens skoler hen ad vejen at udvikle forskellige former for egne musikaktiviteter. Det var ganske overbevisende, at trangen og lysten hos eleverne til at deltage i en eller anden musikalsk virksomhed i høj grad var til stede, og omkring 1960 stod det klart, at en form for koordinering af dette område var nødvendig, dels for at støtte, dels for at styre en nydannelse under skolen.

I 1961 nedsatte Skoleudvalget et underudvalg til at varetage dette hverv: »Udvalget til videreudvikling af skolevæsenets frivillige musikundervisning« – i daglig tale »Musikudvalget« – hvis første opgave var at fastlægge »Retningslinier for skolevæsenets frivillige musikundervisning«, der med enkelte senere tilføjelser på 1.–2. klasses-området stadig er gældende og indtil videre et tidssvarende grundlag for Esbjergskolernes musik i fritiden.

Udvalgets første og mangeårige formand var advokat T. Permin, som må nævnes i denne sammenhæng med anerkendelse for fremsyn og forståelse for nye strømninger på undervisningsområdet.

I øvrigt er udvalget sammensat således:

Formand for skoleudvalg (formand).
Formand for skolekommission (næstformand).
1 medlem af byrådet.
Stadsdirektør.
Skoledirektør.
Viceskoledirektør.
Musikkonsulent (sekretær).
(De tre sidstnævnte udgør arbejdsudvalget).

Fra Eskilstuna, vor svenske venskabsby, som på dette felt nok var 25 år foran Esbjerg, fik man mange værdifulde råd og erfaringer angående praktisk organisation, og i begyndelsen af 60-erne var de ydre rammer afstukket og de nødvendige bevillinger til stede. Man kunne således hvert år indkøbe et pænt antal instrumenter til gratis udlån til elever; noder kunne i nødvendigt omfang anskaffes, og undervisningen var gratis for alle kommunens skoleelever. Dette må siges at være ideelle arbejdsforhold, og i øvrigt var Esbjerg på daværende tidspunkt den eneste by i landet, der kunne give et sådant tilbud til sine skolelever. En naturlig følge var, at elevtallet voksede støt med årene. Ved hver skole blev udpeget en aflønnet kontaktlærer (musikrepræsentant), hvis opgave er at forestå den daglige, praktiske tilrettelæggelse af frivilligt musikarbejde i samråd med skolens leder og fagkonsulenten.

Vore musikrepræsentanter har været en uvurderlig hjælp igennem årene, da de gennem den direkte kontakt med en stor elevflok har mulighed for at anspore og rådgive den enkelte således, at den bedst



Duet. Lærer og elev.



Blokfløjtesammenspil.

*Oversigt pr. 1. oktober 1972*

| | Blokfløjter (Melodica) | Strygere | Messing | Træblæsere | Guitar | Harmonika Mandolin | Instrumenter i alt | Sang og spil 2. klasse | Orff. | Kor | Orkestre | Samlet elevtal | Lærertimetal |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Bakkeskolen | 99(7) | 3 | | | 40 | | 149 | | | 22 | | 171 | 16 |
| Boldesager skole | 44 | 2 | | | 24 | | 70 | 34 | | 29 | | 133 | 12 |
| Bryndum skole | 25 | | | | 7 | | 32 | | | 35 | | 67 | 5 |
| Danmarksgades skole | 10 | | | | 11 | | 21 | 27 | 10 | 31 | 20 | 109 | 11 |
| Fourfeldtskolen | 75 | 7 | | | 25 | | 107 | 23 | 12 | | | 142 | 15 |
| Gammelby skole | 32 | 14 | | 4 | 18 | 18m | 86 | | | 60[2] | 56[4] | 202 | 26½ |
| Gjesing skole | 54 | | | | 7 | | 61 | | | 25 | | 86 | 7 |
| Grådybskolen | 51 | 18 | | | 37 | | 106 | 31 | | 90[3] | 11 | 238 | 23 |
| Guldager skole | 8 | | | | | | 8 | | | | | 8 | 1 |
| Hjerting skole | 46 | | | | 26 | 4m | 76 | | | 30 | | 106 | 11 |
| Jerne skole | 41(19) | 4 | | | 24 | | 88 | | | 40 | 18 | 146 | 15 |
| Præstegårdsskolen | 73 | | 34 | | 29 | | 136 | | | 40 | 15 | 191 | 24 |
| Rørkjær skole | 30 | | | | 34 | | 64 | | | 73[2] | 10 | 147 | 11 |
| Skads skole | 8 | 1 | | | 9 | | 18 | 10 | | | | 28 | 3½ |
| Spangsbjergskolen | 32 | 8 | 88 | | 28 | | 156 | 23 | | | 60 | 239 | 45 |
| Stormgades skole | 39 | 16 | | 12 | 15 | | 82 | 23 | 9 | 79[2] | 18 | 211 | 31½ |
| Sædding skole | 24 | 2 | | | 39 | 11h | 76 | 51 | 14 | 33 | | 174 | 17 |
| Tjæreborg skole | 32 | | | | 19 | | 51 | | | | 15 | 66 | 5 |
| Vester Nebel skole | 10 | | | | | | 10 | | | | | 10 | 2 |
| Vestre skole | 23 | | | | | | 23 | | | | 11 | 34 | 2 |
| Total | 782 | 75 | 122 | 16 | 392 | 33 | 1420 | 222 | 45 | 587 | 234 | 2508 | 283½ |

Instrumentalundervisning . . . . 1420 elever
Kor og orkestre . . . . . 866 -
Sang og spil 2. klasse . . . . . 222 -

69 lærere underviser 237 hold.
Gennemsnit pr. hold 10 elever.

mulige placering på instrument og på et egnet musikhold i størst muligt omfang dækker elevens ønsker under hensyn til musikalske forudsætninger og under de givne forhold.

Det er en vanskelig opgave at fæstne 25 års nutidshistorie på få linier; men skal man gøre status ved skoleåret 1972-73, som i øvrigt ikke afviger meget fra de sidste 6–8 års erfaringer, vil omstående koncentrerede oversigt over Skolevæsenets frivillige musikundervisning nok tegne billedet så nogenlunde.

Det må tilføjes, at især for træblæser-, stryger- og messingelevers vedkommende har det været nødvendigt at koncentrere undervisningen på visse skoler og i forskellige bydele af hensyn til det mindre elevtal fra den enkelte skole, men det primære er ubetinget, at eleven undervises i videst muligt omfang på sin egen skole og i sit daglige og vante miljø.

Det falder straks i øjnene, at skolekorene er en meget foretrukket form for musikdeltagelse; men tidens instrument er naturligt nok guitar, hvor presset er stort i forhold til muligheden for at skaffe den nødvendige lærerkapacitet.

Det hovedsagelige formål med en frivillig skolemusik må være at bringe eleverne i et aktivt forhold til musik i dens forskellige udtryksformer gennem en gradvis fortrolighed med musikkens meget varierende elementer. På baggrund heraf og med et ganske godt erfaringsgrundlag arbejder vi nu efter følgende norm:

*1.–2. klasse:*
Sang – spil – legesange og -danse med støtte af lette rytmeinstrumenter.

*3. klasse:*
Indføringsåret med blokfløjte eller Orff-instrumenter som forberedelsesgrundlag til næste trin, de egentlige musikinstrumenter, som bl. a. omfatter alle dem, der indgår i symfoniorkestrets klassiske besætning, og som vi nok i særlig grad har en forkærlighed for at animere til.

*4.–10. klasse:*
Tilbud om undervisning på så at sige samtlige musikinstrumenter – bortset fra klaver.

Jævnsides med undervisningen er eleven gennem hele forløbet samtidig deltager i en eller anden form for sammenspil med musikalsk jævnbyrdige, hvilket er en ganske vigtig sag, hvis musikinteressen skal vedvare og bære over et dødpunkt nu og da.

Vi hentede – som nævnt – i sin tid erfaringer fra venskabsbyen i Sverige og forsøgte at omsætte dem i dansk praksis. Den endelige udformning blev ikke ganske som i Eskilstuna, idet vi kom til en tredeling:

1. Skolelever.
2. Elever, der ønskede særuddannelse på Musikhøjskolen.
3. Elever, der var kvalificeret til uddannelse på konservatorium.

Den endelige og rigtige form vil sikkert finde sit leje i tiden, der kommer; men vi fandt en arbejdsform, som er i harmoni med nye tanker, der ligger bag den kommende skolereform, og som for os indtil nu har været et nyttigt grundlag for en nøgtern vurdering af den videre udformning af et forløb fremover.

Folkeskolens opgave med frivillig musikundervisning er tillige at befordre kontakten til musiklivet i samfundet og at stimulere til fortsat musikudøvelse og inspirere til igangsættelse, der giver lyst til efter skolegangen at beskæftige sig med faget, aktivt eller passivt, i koncertsalen eller på tribunen.

Formålet med skolens frivillige musikundervisning er således ikke at uddanne en musiker, men at forsøge at motivere for musik i en eller anden form af dens mangesidede aspekter.



Stormgades skoles strygeorkester og pigekor.


120 songs
for boys

# Esbjerg Musikhøjskole

Af forretningsføreren, organist Erik Riberholt

Esbjerg Musikhøjskole – skolen for den folkelige musik – som der står på skolens brochure, har eksisteret siden 1964. Frøet, som musikhøjskolen har udviklet sig af, var den del af Vestjysk Musikkonservatoriums undervisning, der omfattede denne institutions kursistvirksomhed, dvs. en undervisning af private amatører, der gerne ville spille, men som ikke ønskede at uddanne sig til professionelle musikfolk.

Det der satte udviklingen i gang, var konservatoriets overgang til delvis statsstøttet institution. Fra statens side ønskede man ikke at støtte en privatundervisning, og derved stod man med disse kursister, der ingen undervisning kunne få. Behovet for en skole for elementær og videregående musikundervisning på fagligt højt plan måtte erkendes.

Den 6. januar 1964 startede Esbjerg Musikhøjskole sin undervisningsvirksomhed. Forud var gået et omfattende forberedelsesarbejde med bl. a. ansættelse af og aftaler med de kommende lærere, tilrettelæggelse af undervisningsplaner og undervisningsindhold, og som noget meget vigtigt, tilvejebringelse af de for skolen nødvendige lokaler. Netop dette problem måtte anses for vigtigt, idet der ved forskellige lejligheder havde været vist interesse for den kommende skole fra mennesker boende uden for Esbjerg og som indebar, at man måtte regne med, at skolen ville få tilrejsende elever. Skolen skulle derfor gerne placeres så centralt rent bygeografisk som muligt. Løsningen på dette problem blev Boldesager skole. Godt nok ikke nogen ideel løsning, men dog en løsning, der muliggjorde med relativt få ord at forklare mennesker, hvor skolen lå i Esbjerg i forhold til banegård, rutebilstation og byens indfaldsveje.

Med hensyn til undervisningslokaler måtte det naturligvis blive skolens klasselokaler m. v., og man må da sige, at musikhøjskolens undervisning og øvrige funktioner har kunnet udfolde sig nogenlunde pænt. Musikundervisning af enkelte elever eller små grupper vil aldrig kunne finde tilfredsstillende forhold i klasseværelser af en størrelse, der er beregnet til 25–30 børn. Med hensyn til samarbejdet med Boldesager skole har det været særdeles fint og gnidningsløst.

Ved musikhøjskolens start i januar 1964 fik skolen i løbet af kort tid ca. 150 elever. I løbet af årene siden da er elevtallet stedse vokset, således at skolen i skoleåret 1971-72 havde ca. 400 elever, kommende fra hele det sydvestjyske område. En af årsagerne til denne store fremgang er, at musikhøjskolen foruden at undervise i Esbjerg også har oprettet afdelinger i byer i amtet. Musikhøjskolens første udenbys afdeling var i Oksbøl. Siden fulgte Janderup – den beundringsværdigt aktive landsby – Grimstrup og Varde efter. Det ville have været muligt at have rækken af afdelinger større; men her som på andre punkter mærker musikhøjskolen økonomiens snærende seletøj – ideer og fagkundskab gør det ikke, når man mangler penge. Ved musikhøjskolens start var den et forbillede, man henviste til andre steder i landet. I dag er der andre musikhøjskoler, som er nået langt videre på grund af en blidere bør og økonomisk medvind.

Hvad angår Esbjerg Musikhøjskoles virksomhed, er den med alle dens muligheder meget facetteret. På musikhøjskolen finder man undervisning i så at sige alle musikkens fagområder. Det være sig musikhistorie og -teori, komposition og hørelære samt alle stryge- og blæseinstrumenter, klaver, orgel – også el-orgel, den meget populære guitar og naturligvis sang. Og ikke alene er der undervisning af de enkelte instrumentalister og sangere, men



Erik Riberholt underviser.



der er også muligheder for at udnytte undervisningen i forskellige sammenspilsgrupper, idet musikhøjskolen har et strygerensemble, et symfoniorkester og et blandet kor. Interessen for disse store grupper er god. Det kan således nævnes, at deltagerne kommer så langt borte fra som Skjern, Herning, Vejen og Døstrup i Sønderjylland. Foruden de store grupper søges etableret forskellige former for kammermusikalsk udfoldelse.

Udover de her nævnte grupper har musikhøjskolen en lang række af hold, der på forskellig vis peger frem mod en beskæftigelse med musik. For de små er der Den musikalske legestue og dennes fortsættelse Sang og spil. Videre er der Aktiv musik I og II – det sidste er for voksne, der deltager i korarbejdet. At jazzen er et naturligt udtryk for mange unge, betyder at den dyrkes dels i den individuelle undervisning, i sammenspil og f. eks. i korsangen. Som en naturlig konsekvens heraf har musikhøjskolen adskillige hold i jazzballet.

At alle disse udfoldelser på musikkens område er miljøskabende er helt klart, og at en egn – en landsdel – herved opnår at få gode amatører og gode koncertgængere er også indlysende. Hertil kommer, at en skole som Esbjerg Musikhøjskole omtrent hvert år har leveret et større eller mindre hold af elever til optagelse på konservatorier og universiteter, samt i sig indebærer muligheder, som i dag slet ikke er udnyttede.

Det er en selvfølge, at musikhøjskolen, med alle de muligheder ovennævnte aktiviteter indeholder, er i stand til at lave et utal af meget varierende og vidtspændende programmer. Det udnyttes da også i vid udstrækning, idet musikhøjskolen arrangerer en lang række af velbesøgte elevaftener, både i Esbjerg og ude i landsdelen – naturligvis først og fremmest på de forskellige afdelinger, men også uden for disse. Disse elevaftener eller koncerter virker stærkt som propaganda for den levende og aktive amatørmusik. Ved sådanne koncerter er opført hele operaer, symfonier og oratorier og meget andet – alt med den medvirken, som musikhøjskolens elever og lærere kan repræsentere. Og der bliver arbejdet meget energisk på at nå så fine resultater som overhovedet muligt – ikke mindst af skolens lærere, der ofte, ud fra en idealistisk tro på musikhøjskolens idé og sag, må arbejde uden honorar eller betaling.

Og hermed er man i berøring med musikhøjskolens eller rettere musikhøjskolernes store problem af i dag. Folkeskolens musikalske arbejde såvel som konservatoriernes virksomhed er sikret. Alene musikhøjskolerne landet over må billedlig talt fægte sig igennem efter de forhåndenværende søms barske principper. Det til trods viser det dusin skoler, der er spredt over hele landet, at der er stor interesse og behov for skolernes tilbud, idet der udfoldes en stor aktivitet med alle former for musikalsk beskæftigelse på disse skoler. Rent konkret er det, man mangler, en lov, der kan sætte musikhøjskolerne i stand til at arbejde på lige fod med f. eks. aftenskolen og folkeskolen. Den nugældende fritidslov har kun en yderst perifer betydning for musikhøjskolernes arbejde, og et forsøg på at integrere folkeskolens og musikhøjskolens arbejder har kun båret frugt i Holstebro – her virker det også formidabelt, til gengæld. Man må håbe, at det af staten nedsatte musikråd må være i stand til at finde veje, der kan give musikhøjskolerne udviklingsmuligheder i fremtiden, der er bedre end de, hvorunder de er opstået.



Fra de nye lokaler.
Guitaren. Et i tiden populært instrument.

# Vestjysk Musikkonservatorium

## Af direktøren, komponisten Peder Holm

Den 1. april 1972 overgik Vestjysk Musikkonservatorium til statsdrift. Hermed nåede man til afslutningen på en udvikling, hvis tidligere stadier kort kan beskrives således:

1945–46 oprettedes Vestjysk Musikkonservatorium på privat initiativ. Stifterne var rektor Thure Hastrup og adjunkt Eyvind Holm, begge Esbjerg Statsskole, samt organist Aksel Andersen, Varde. Esbjerg byråd gav sit første tilskud i september 1945. Den kulturelle fonds første tilskud kom i 1947. Begge tilskud var på kr. 1.000.

1949 blev konservatoriet en selvejende institution. Første bestyrelse: Finn Høffding, E. O. Borchorst, Aksel Andersen, Ejvin Andersen og Thure Hastrup. Sidstnævnte var formand for bestyrelsen indtil 1956, hvor han forlod Esbjerg. Fra 1956 og til statsovertagelsen har stadsdirektør Borchorst været bestyrelsesformand.

1964 kom loven om statsstøtte til musikkonservatorierne. Loven sikrede, at staten betalte 75 pct. af konservatoriets driftsudgifter, såfremt man fra kommunalt hold skaffede de resterende 25 pct. Konservatoriet havde hidtil bestået dels af en konservatorieafdeling, hvis studerende (der siden 1962 modtog gratis undervisning) sigtede mod et professionelt virke som musiker eller musikpædagog, og dels af en kursusafdeling, hvor børn og voksne beskæftigede sig med musik på amatørbasis. Nu skiltes kursusafdelingen fra, hvilket førte til oprettelsen af Esbjerg Musikhøjskole.

Konservatoriet havde indtil 1962 lokaler på Esbjerg Statsskole, hvorefter man rykkede ind i nogle kælderlokaler i den nyopførte Kunstpavillon. Fra 1967 kunne man yderligere disponere over den overfor liggende villa Havnegade 35, og fra 1972 er villaen Havnegade 27 kommet til. Konservatoriets lokaler er således placeret i tre forskellige bygninger, hvor kun lokalerne i Kunstpavillonen er opført til formålet. Disse lokaler er til gengæld for lavloftede til at kunne betegnes som ideelle, og samtlige lokaler i de tre huse er lovlig små i forhold til de funktioner, de skal rumme. Konservatoriet ser derfor med længsel hen til en varig løsning på sine lokaleproblemer.

Den bygning, der skal blive den fremtidige ramme om konservatoriets virksomhed, må helst også rumme lokaler, hvor kammerensemblet og symfoniorkestret kan holde prøver. Thi det er et særkende for dette konservatorium, at samarbejdet med landsdelens symfoniorkester er meget tæt, tættere end det ville kunne blive med



et heltidsbeskæftiget professionelt symfoniorkester. Konservatoriet har ingen særskilt orkesterskole, men de orkesterinstrumentstuderende bliver medlemmer af symfoniorkestret, når deres tekniske kunnen er tilstrækkelig. De vil ved prøverne og koncerterne have deres hovedfagslærer som gruppeleder (dog desværre undtaget trompet-, basun- og slagtøjsgrupperne) og således få deres undervisningssituation fra konservatoriet forlænget ind i orkesterarbejdet. Gruppelederne er Vestjysk Kammerensemblets medlemmer. En trediedel af ensemblets tjeneste er undervisning, primært på konservatoriet. Det fremgår heraf, at konservatoriets, kammerensemblets og symfoniorkestrets virksomhed er vævet tæt sammen, og at Vestjysk Kammerensemble og Vestjysk Symfoniorkester med deres nuværende struktur ikke kunne eksistere uden Vestjysk Musikkonservatorium.



Undervisning i sammenspil.
Klaver og horn.



Ensemblet landsættes i Napassoq.

# Vestjysk Kammerensemble

Af kammermusiker Finn Hansen

Når man omgivet af 25 års jubilarer skal forsøge at anlægge en historisk synsvinkel på vort kun femårige kammerensemble, bliver man unægtelig noget spag i mælet. Det vil af de øvrige artikler utvivlsomt fremgå hvilke mange forudsætninger, der måtte skabes, inden man endelig i foråret 1967 kunne indrykke hosstående annonce. Jeg vil derfor holde mig til det, jeg kender til og forsøge at beskrive den professionelle musikers spontane reaktion på nyheden om denne nye arbejdsplads: Varm begejstring for tanken og iskold skepsis med hensyn til dens gennemførlighed!

Skulle man forlade sin gode stilling i et veletableret professionelt symfoniorkester for at blive slæbebåd for en samling amatører, balmusikere, elever etc.? Undervisningen kunne vel næppe byde på større problemer bortset fra, at man jo ikke fik noget for det. Og så rosinen i pølseenden, kammermusik fra morgen til aften, belønningen for alt det, man måtte regne med at skulle stå igennem i orkestret. Jo, men hvordan skulle ti musikere kunne gå op og ned af hinanden dag ud og dag ind uden at udvikle de frygteligste aggressioner? Fra orkestrene kender man eksempler på kolleger, der gennem en menneskealder næppe har vekslet to ord. Noget sådant ville jo helt umuliggøre et kammermusikalsk arbejde. Endelig var der en repertoiremæssig bekymring: Landsdelsorkestrene kender nødvendigheden af nu og da at iføre sig papnæserne og berolige skatteborgerne med lidt populære toner. Det ville slet ikke kunne lade sig gøre med sådan et ensemble. Hvad ville de bevilgende myndigheder mon sige til det?

Det var mange betænkeligheder, og jeg skal forsøge at skildre, hvordan de blev gjort til skamme én for én. Men lad os først se, hvordan det gik med annoncen. Det rygtedes snart, at der ikke havde været tilstrækkelig interesse for strygerstillingerne, men at en blæserkvintet bestående af soloblæsere fra tre af landets symfoniorkestre var gået løs på opgaven med krum hals og et udspændt sikkerhedsnet i form af et års orlov. Det ville der nok blive hårdt brug for, mente vi andre og holdt skadefryden i beredskab. Men det skulle snart vise sig, at situationen tilsyneladende var stabil, og at de fem hørbart var inde i en rivende musikalsk udvikling, som måtte sige god for arbejdsforholdene.

Da strygerstillingerne blev genopslået et halvt år senere, havde jeg overvundet min skepsis og søgte og fik kontrabaspladsen, medens der stadig manglede de rette ansøgere til strygekvartetten. Jeg tiltrådte midt under havnejubilæet, og snart forlød det, at det utrættelige forretningsudvalg havde kontakt med højt kvalificerede interesserede til de ledige stillinger, så det så ud til, at vi kunne starte med fuld

## Vestjysk Symfoniorkester

Pr. 1. september 1967 skal besættes 10 nyoprettede, faste stillinger ved Vestjysk Symfoniorkester, omfattende følgende instrumenter:

2 violiner, 1 bratsch, 1 cello, 1 kontrabas, 1 fløjte, 1 obo, 1 klarinet, 1 fagot og 1 horn.

Stillingerne indebærer virksomhed som koncertmester eller soloblæser ved symfoniorkestret og et derunder hørende kammerorkester, udøvelse af kammermusik i landsdelen samt undervisning bl. a. på Vestjysk Musikkonservatorium og Esbjerg Musikhøjskole, således at undervisningstimerne med et omregnet kvalificeret timetal indgår i den samlede, normerede tjeneste.

Aflønningerne er fastsat i overensstemmelse med de for landsdelsorkestrene fastsatte musikerlønninger, dvs. for tiden 33.589,60 kr. årligt på 1. løntrin og 44.782,10 kr. årligt på 6. løntrin. Erhvervet anciennitet kan overføres.

Som tillæg til lønnen ydes for alle stillingers vedkommende 1. solotillæg, der for tiden udgør 3.726,80 kr. årligt.
I øvrigt er funktionærlovens bestemmelser om opsigelse m. v. gældende for ansættelsesforholdet.

Stillingerne vil eventuelt blive besat efter konkurrence, hvorom nærmere i så fald vil blive meddelt hver enkelt ansøger.
I øvrigt vil nærmere oplysninger om stillingernes indhold, vilkår m. v. kunne indhentes ved henvendelse til kapelmester Peder Holm, Esbjerg (tlf. 051 2 51 12).

Ansøgninger indeholdende udførlige oplysninger om alder, uddannelse og hidtidige virksomhed indsendes til: Styrelsen for Vestjysk Symfoniorkester, Kunstpavillonen, Havnegade, Esbjerg, inden 19. juni 1967.

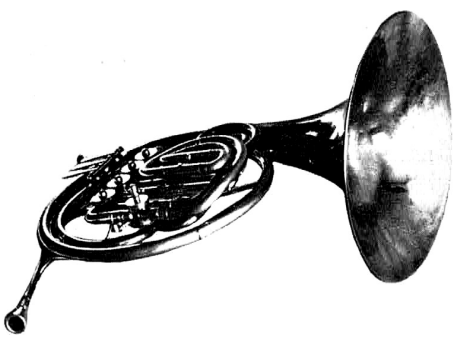


Det første kammerensemble.



Der prøves på en kvintet af Joh. Chr. Bach.

besætning efter sommerferien. Ak, den situation skulle vi komme til at opleve nogle gange. Om det er den almindelige mangel på strygere i Vesteuropa, der gør sig gældende, er svært at sige, men siden starten har vi måttet sige farvel til hele fire strygere, i skrivende stund mangler vi atter en andenviolinist, og af den oprindelige strygekvartet er kun cellisten tilbage. Meget naturligt blev Carl Nielsens »Serenata in vano«, som af strygere kun beskæftiger cello og bas, en tilbagevendende redningsplanke i vort repertoire. For midt i alle vanskeligheder skulle arbejdet jo bestandig gøres, og det blev det (vi nærmer os de 200 koncerter). Når man i et symfoniorkester har en vakance, ringer man efter en assistent, der kan springe ind. Det går ikke i kammermusikken, vi måtte væbne os med et repertoire bestående af alle tænkelige kombinationer af vore instrumenter, over 70 værker har vi indstuderet. Hovedårsagen til vore rekrutteringsvanskeligheder er af økonomisk art. Lønudviklingen i statsorkestrene er løbet fra os i den grad, at end ikke den mest idealistiske musiker kan ignorere den forskel, der er tale om. Der er ingen grund til at skjule den dybe skuffelse over, at byrådets og amtsrådets enige beslutning om at råde bod på dette ulykkelige forhold mødte så ringe forståelse i kulturministeriet.



Efter klassisk mønster gik ensemblet styrket ud af hver af disse trængselsperioder, og sammenholdet blev bestandig stærkere stik imod, hvad man havde frygtet. Skumlere over det ganske land havde forudsagt, at det ville blive en ren drivertilværelse, når der ikke var nogen til at svinge pisken, men erfaringen viste, at denne skolemodel af kollektiv ledelse og demokrati på arbejdspladsen ofte fremtvang en arbejdsindsats, som orkesterkollegerne ville have betakket sig for. Lad mig nævne, at grønlandsturneen i sommeren 1970, som nok er den største oplevelse, vi har haft, kom til at omfatte 30 koncerter i løbet af 26 døgn, hvor vi desuden rejste 10.000 km med fly og skib. Det ville ingen orkesterledelse turde byde sine musikere, men det skete af egen fri vilje og i fuld enighed.

Udlandsturneerne har haft kolossal betydning for sammenholdet og moralen. Ikke mindst de to rejser til Tyskland, hvor vi oplevede en begejstring, der tog vejret fra os, og som kompenserede for megen flegma på andre fronter. Der er grund til at vente sig meget af de nærmeste år. De store udenlandske koncertbureauer og radiofonier er begyndt at melde sig. Det internationale musikmarked er nemlig fuldt af fremragende trioer, kvartetter, ja, endog kvintetter, men faste ensembler med denne sammenstilling af blæsere og strygere er yderst sjældne, og instrumentkombinationen og de gode arbejdsvilkår giver en sjælden mulighed for fordybelse i de store kammermusikværker (f. eks. Schuberts oktet), som ellers i reglen må bringes til opførelse med ganske få prøver.

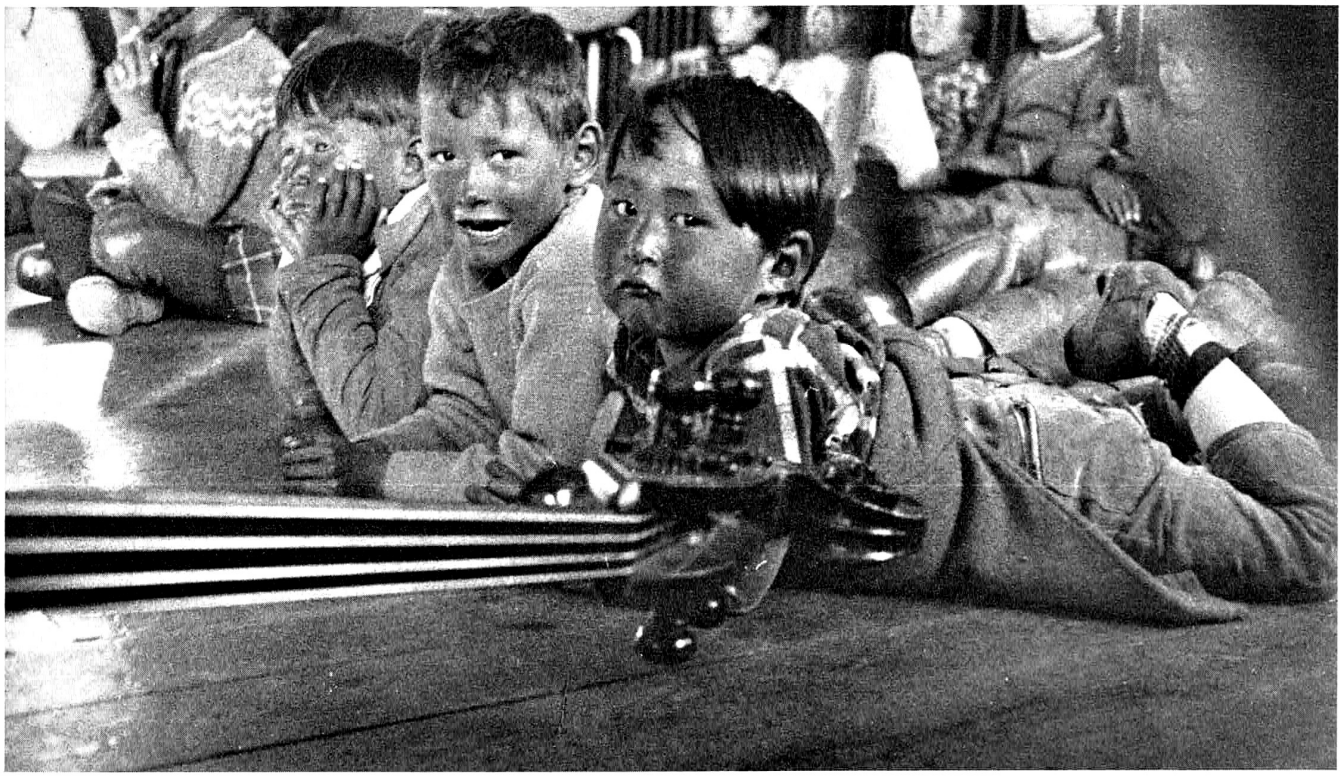
Her må det nok understreges, at hvor velkommen denne udenvælts succes end har været, så kan den kun blive et krydderi på den daglige musikalske tilværelse, vi forsøger at skabe os i denne egn. Det giver i øvrigt sig selv, for forpligtelsen over for vore elever på Vestjysk Musikkonservatorium tillader os kun at foretage få og kortvarige rejser, men det vil heller aldrig blive vor ambition at blive det omrejsende verdensensemble. Den specielle, kollektive arbejdsform er nøje forbundet med ønsket om at gøre musik til en del af hverdagen. Her hjælper kontakten med Vestjysk Symfoniorkesters øvrige medlemmer os uhyre meget. Orkestret er sammensat af mennesker, der hver for sig står i et dagligt musikalsk virke, hvad enten det nu er musikundervisning i folkeskolen, korledelse, under alle omstændigheder forgrener der sig en række kontakter ud til den befolkning, vi gerne vil have i tale. For det er jo sagen at få lov at spille for folk, og de fleste mennesker lytter med stor begejstring, når de først har overvundet deres forståelige forudindtagethed. Til symfonikoncerterne har vi et stort og trofast publikum, og det spændende er, at en stadig større del af det har vovet sig ind til kammerkoncerterne. Sidste år gik 96 pct. af orkestrets abonnenter også til kammermusik!

Vestjysk Symfoniorkester har for resten været en behagelig overraskelse for os. Det er klart, at den ujævne rekruttering, især i strygergrupperne, sætter en grænse for, hvilke opgaver vi kan give os i lag med – en grænse vi jævnligt overskrider med op-

rejst pande – men den atmosfære af oprigtig musikglæde, der gennemsyrer Vestjysk Symfoniorkesters hele arbejde, oplever man kun alt for sjældent i professionelle orkestre. Dertil kommer, at man kan uddele gode råd og forslag til højre og venstre, uden at det bliver taget fornærmeligt op, og derved fornemmer man sin indsats som væsentlig for koncertresultatet. Jeg vil faktisk vove den påstand, at der ved flere lejligheder (f. eks. akkompagnementet af Vaiman i Sjostakovitj' violinkoncert) er ydet koncertpræstationer, som vore landsdelsorkestre ikke havde behøvet at skamme sig over. At det desuden er en helt ideel uddannelsessituation at sidde lærer og elev side om side under prøver og koncerter er så indlysende, at jeg blot nævner det for fuldstændigheds skyld. Sidst men ikke mindst er Peder Holms utrolige evne til individuel behandling og sammenfatning af så forskelligartede elementer måske en helt nødvendig forudsætning for et orkester af denne art.

Der er nok andetsteds i bladet gjort rede for de økonomiske omstændigheder. Det er klart, at det er billigere at ansætte 10 musikere – hvis man da kan finde dem – end 58, og dertil kommer, at vi indtjener betydeligt større beløb til institutionen end et helt symfoniorkester. Men inden nu kommunalpolitikere i andre danske byer og amter forener sig i et fuldtonende »So ein Ding müssen wir auch haben«, beder jeg Dem læse resten af mit indlæg med særlig omhu, som en art forbrugervejledning:

Lad mig atter vende tilbage til 1968. Jeg havde fået tilbudt stillingen og skulle nu til Esbjerg for at forhandle ansættelsesbrevets ordlyd. Da jeg læste udkastet, rejste hårene sig på hovedet af mig, og jeg ringede til mine fremtidige kolleger, blæserne: »Er I klare over, at hvis vi skriver under på det her, betyder det slaveriets genindførelse etc.? Hvis den kontrakt udnyttes efter bogstaven, får vores kammermusik ikke en chance.« Tålmodigt forklarede de mig, at der skam ikke var nogen, der ville udnytte os, man ville os kun det bedste. Det faldt mig unægtelig lidt svært at tro på, så meget mere som jeg som orkesterformand havde deltaget i flere løn- og regulativforhandlinger og tilbragt timer med at trækkes om retten til 6 eller 7 årlige søndagsprøver og lignende fundamentale ting. Det var svært at tro på, at arbejdsgiver og -tager her havde samme mål, og at det vel at mærke var betroet *os* at definere det (blæserne havde såmænd været lige så skeptiske i starten). Da det endelig gik op for mig, betragtede jeg det naturligvis som en vidunderlig gevinst, men efterhånden er jeg blevet klar over, at det var langt mere end det, det var selve forudsætningen for, at vort forehavende kunne lykkes. Det blev således fra starten naturligt at gå til formand, forretningsudvalg, bestyrelse og åbent fremlægge alle opstående problemer, så vi sammen i gensidig tillid kunne arbejde på en løsning. Men denne holdning rækker langt videre, jeg tror, den er et særkende for byen og egnen, den udtrykkes i hvert fald klart af myndighederne. Har man besluttet, at man vil have et eller andet, og mener man at have fundet manden, der kan lave det, så slipper man ham løs i fuld tillid til hans ansvarsbevidsthed og dygtighed, og det har man vist kun gode erfaringer med. I mange danske byer kan man være tilflytter i årtier, esbjergenser kan man blive på en månedstid. Hvis man vil. Og der er intet, vi hellere har villet.



Koncerterne i Grønland tiltrak alle aldersklasser.

# Til redaktionen med anmodning om optagelse

Hvis det skulle lykkes at få følgende optaget i jubilæumsskriftet, ved vi med sikkerhed, at det vil ske under protest fra en af redaktørerne, men vi håber, han kommer i mindretal på redaktionsmødet, for som Martin A. Hansen siger: »Der skal være nogen, som tager sig af sandheden, og det her kommer også andre ved«.

Ernst O. Borchorst blev indvalgt i Vestjysk Orkesters første bestyrelse for 25 år siden. Han er endnu medlem og fejrer derfor også et jubilæum i år.

Ikke alene som bestyrelsesmedlem, men samtidig også som aktiv cellist i orkestret, hvor han har medvirket ved alle koncerter siden 1948 på nær et par stykker, hvor vigtigere ting – skønt hvad kunne egentlig for ham næsten tænkes at være vigtigere end musik – har holdt ham tilbage.

Gennem årene var han i orkestrets ledelse den absolut suveræne optimist og »fighter«, når det gjaldt orkestrets sag. Vi, der gennem årene fik et nært samarbejde med ham, vidste, at hans tid var knap og har forsøgt at respektere det, men altid var der tid til et kort møde eller samtale, når det var påkrævet. Fm. fru Birgitte Oxdam i kulturministeriet kan bekræfte, at hun ofte fik besøg af en stædig stadsdirektør fra Esbjerg, som ikke gik, før alle argumenter var afleveret, og som regel måtte sendes hjem med et eller andet løfte om et eller andet, når sagen angik Vestjysk Symfoniorkester og førhen også Vestjysk Musikkonservatorium, hvis driftsomlægning han også støttede stærkt, og hvor han – paradoksalt nok – for at fremme en udvikling med fuldt overlæg overflødiggjorde sin egen stilling i ledelsen – vist nok med nogen vemod – men alene ud fra den ærlige overbevisning, at konservatoriets overgang til en anden driftsform ville være den mest rationelle og bedste løsning for den fremtidige udvikling og til bedste for egnen.



Til lykke med 25-året og tak for din entusiastiske og enorme indsats og støtte for *musik i Esbjerg* – ikke på én front, men på alle fronter, hvor du så et ærligt musikarbejde ligge bag. Din blufærdighed har altid nægtet at tillade os at påskønne eller nævne vor dybe respekt for din særlige andel i udviklingen af byens og egnens musikliv.

Hermed er det gjort, og – »Sandheden er sagt«.

V. Birch / Ole Rosenkilde

# Vestjysk Symfoniorkester

har i de forløbne 25 år præsenteret noget over 300 forskellige værker for sit publikum, fordelt på 76 komponister.

*De hyppigst spillede komponister har været:*

1. Mozart . . . . . 42 opførelser*
2. Beethoven . . . . . 31 -
3. Haydn . . . . . 21 -
4. J. S. Bach, Brahms hver . . . . . 16 -
5. Nielsen . . . . . 14 -
6. Händel, Schubert, Tjajkovskij, hver . . . 12 opførelser
7. Mendelssohn . . . . . 11 -
8. Dvorak . . . . . 10 -
9. Weber, Schumann, Sibelius, hver . . . . . 9 -
10. Gade, Grieg, hver . . 7 -

* Gentagelser inden for samme sæson er ikke medregnet.

Man kan få et indtryk af orkestrets udvikling og dets programpolitik ved at sammenligne det første tiår (1948–58) med det sidste (1963–73):

*1948–58*

1. Mozart . . . . . 14 opførelser
2. Beethoven . . . . . 11 -
3. Mendelssohn . . . . . 7 -
4. Haydn, Brahms, hver . 6 -
5. Schubert . . . . . 5 -
6. Schumann, Rossini, Tjajkovskij, hver . . . . 4 -

*1963–73*

1. Mozart . . . . . 15 opførelser
2. J. S Bach . . . . . 10 -
3. Beethoven . . . . . 9 -
4. Händel, Haydn, Nielsen, hver . . . . . 8 -
5. Brahms, Sibelius, hver . 6 -
6. Dvorak, Tjajkovskij, Ravel, Bartok, hver . . . 5 -

Man ser, at medens de første sæsoner har været stærkt domineret af wienerklassisk og tidlig romantisk musik, er både barokmusikken og nyere musik rykket frem i de senere år. Den nyere musik (med Debussy, Sibelius og Carl Nielsen som de ældste komponister) præsenteres i det første tiår kun med 9 værker af 6 komponister, medens det sidste tiår byder på 42 opførelser af 16 nyere komponister, hvilket vil sige, at over 25 pct. af værkerne fra de sidste ti års programmer hører til vort århundredes musik.

# Programmet for Vestjysk Musikuge

## SØNDAG DEN 1. APRIL

**Kl. 20: Statsskolens aula**

Vestjysk Symfoniorkester
Solist: Th. Hemsley
Dirigent: Peder Holm

Beethoven: Symfoni nr. 1 C-dur
Händel: af kantate »Apollo og Daphne«
Debussy: »En Fauns Eftermiddag«
Berlioz: af »Fausts Fordømmelse«

## MANDAG DEN 2. APRIL

**Kl. 20: Spangsbjergskolen**

Esbjerg Musikhøjskoles kor, orkester og solister
Dirigenter: Kaj Tagmose Henriksen og Erik Riberholt

Bl. a.
Martinu: »Komedie på Broen«
Mozart: af »Les petits riens«

**Kl. 20: Kunstpavillonens sal**

Beat-gruppen »Smile«

**Kl. 20: Sct. Catharinæ kirke, Ribe**

Medlemmer af Vestjysk Kammerensemble samt
Treenighedskirkens drengekor
Dirigent: Per Günther

Bl. a.
Leif Thybo: Koralvariationer tilegnet
Vestjysk Kammerensemble *(uropførelse)*
Vivaldi: Gloria

## TIRSDAG DEN 3. APRIL

**Kl. 19,30: Vandtårnet i Havnegade**

Tårnmusik

**Kl. 20: Kunstpavillonen**

Vestjysk Kammerensemble

Bl. a.
*Uropførelse* af et værk af Sv. E. Bäck komponeret til
Vestjysk Kammerensemble

**Kl. 20: Guldager kirke**

Esbjerg Musikhøjskoles kor, orkester og solister

Dirigent: Kaj Tagmose Henriksen
G. F. Händel: Orgelkoncert i B-dur
Joh. Chr. Pez: Concerto pastorale

Dirigent: Erik Riberholt
A. Vivaldi: Magnificat

## ONSDAG DEN 4. APRIL

**Kl. 20: Statsskolens aula**

Vestjysk Symfoniorkester
Esbjerg Kammerkor
Vestjysk Musikkonservatoriums kor
Treenighedskirkens drengekor m. fl.

Dirigent: H. Juul-Jensen
Purcell: »Praise the Lord«
Mozart: Missa brevis

Dirigent: Peder Holm
Peder Holm: Pikkutikka *(uropførelse)*
Carl Nielsen: Hymnus amoris

## TORSDAG DEN 5. APRIL

**Kl. 18,30: Etatsorkestrene m. fl.**

March fra Strandby Plads–Kongensgade–Torvegade til Statsskolen

**Kl. 20: Statsskolens aula**

»Capella Corviniensis«, ungdomsorkester fra Northeim

Ungdomsorkestret
Dirigent: H. G. Karbaum

Esbjerg Ungdomskor
Dirigent: A. Eskildsen

**Kl. 20: Koncert i Vejen**

Esbjerg Kammerkor
Dirigent: H. Juul-Jensen

**Kl. 20: Grindsted kirke**

Esbjerg Musikhøjskoles kor, orkester og solister

Dirigent: Kaj Tagmose Henriksen
G. F. Händel: Orgelkoncert i B-dur
Joh. Chr. Pez: Concerto pastorale

Dirigent Erik Riberholt
A. Vivaldi: Magnificat

## FREDAG DEN 6. APRIL

**Kl. 20: Stadionhallen**

Esbjerg skolevæsens musikundervisning

## LØRDAG DEN 7. APRIL

**Kl. 20: Hotel Esbjerg**

»Lauseniana« (»Slyngelorkestret«) – bal bagefter!

**Kl. 20: Hotel Spangsberg**

Esbjerg Jazzklub

**Fredag kl. 12-16 - Lørdag kl. 11-15 - Søndag kl. 13-17**

**»Musikzak« på Esbjerg Rådhus**